

Việt Nam PHONG TỤC

PHAN
KẾ
BÍNH

HUYHOANG

vh NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC

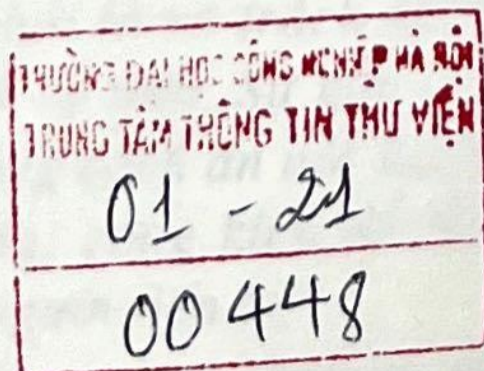
PHAN KẾ BÌNH

Việt Nam
**PHONG
TỤC**

Tái bản lần 1

vh NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Việt Nam phong tục đề cập đến nền văn minh nước nhà. Tác giả là Phan Kế Bính, người mà ta có thể nói là một học giả uyên bác, sống từ cuối thế kỷ thứ 19 qua những năm đầu Thế kỷ thứ 20, nhờ vậy thấy sự xáo trộn của đất nước, khi tiếp xúc với văn minh Phương Tây. Kinh tế thay đổi thì phong tục phải thay đổi. Ông viết nhiều bài ngắn đăng từng kỳ trên **Đông Dương tạp chí**, vào năm 1913 - 1914, tính đến nay đã non 80 năm! Đức tính lớn của ông là biết nhiều nhưng viết ngắn gọn, không thêm thắt, cường điệu lấy sự sống còn của dân tộc làm đường lối cơ bản.

Thái độ ấy thật khách quan, khoa học. Trước khi muốn gìn giữ hoặc đả phá, một thói quen, ông cố trình bày cặn kẽ cho người đọc am tường, sau đó ông đưa ý kiến riêng, không phải là vô trách nhiệm, công kích chỉ vì chưa hiểu cặn kẽ sự thật. Sự góp ý của ông rất chân thành, khác với phong cách ăn nói đao to búa lớn của kẻ chạy theo thời trang, công kích để mà công kích, cho thiên hạ thấy ta là người tiến bộ.

Qua những đoạn ngắn, súc tích, tác giả đã đề cập khá đầy đủ về phong tục trong gia tộc, thôn xóm, trong xã hội. Tệ đoạn lớn nhất thời phong kiến vẫn là tục lệ

"xôi thịt", tranh giành nhau từng tấc, từng ly về thể diện, vì nhờ thể diện mà người ta được thêm ít nhiều xôi, thịt. Ngày xưa lại chuộng hình thức đạo đức giả, thí dụ như lúc ma chay, con cháu thi nhau khóc để cho họ hàng chòm xóm nghe thấy, về thực chất là "che mắt thế gian". Tác giả mô tả tẻ đơan đơng bóng, câu hồn khá tỉ mỉ, để rồi đả phá. Đến các thầy phù thủy, tác giả viết: "Than ôi, đạo phù thủy cùng là đạo đơng cốt; còn thịnh hành ngày nào thì dân trí còn ngu xuẩn ngày ấy". Về việc câu cơ bút, xin xăm, tác giả tỏ ra khách quan: "Cách đoán thể cũng như cách đoán thơ tiện, lắm câu viển vông mà về sau cũng có khi linh nghiệm". Lại đề cập đến cách phát âm để khẳng định tính thống nhất của dân tộc ta. Người ở Bắc, ở Nam nghe một hai tiếng thì có thể khó hiểu, nhưng nghe cả câu thì rõ ràng là dễ hiểu.

Việt Nam phong tục là tư liệu cần thiết để suy cổ nghiệm kim. Mong rằng khi xếp sách lại, người đọc sẽ thấy toát lên tình yêu thiên nhiên, tình đoàn kết giữa người trong một nước. Muốn cho một nếp suy nghĩ trở thành phong tục, phải kinh qua thời gian dài. Và muốn đả phá một tục lệ hủ lậu, cũng phải kiên trì, cương quyết. Vào những năm cuối thế kỷ mà đọc lại những ghi nhận của một học giả từ hồi đầu thế kỷ thật là bổ ích và thích thú. Quả thật Phan Kế Bình là một nho sĩ không chịu đứng về phía bảo thủ.

NHÀ XUẤT BẢN

MỤC LỤC

Lời nhà xuất bản	5
------------------------	---

NÓI VỀ PHONG TỤC TRONG GIA TỘC

I. Cha mẹ với con	7
II. Anh em, chị em	13
III. Thân thuộc	17
IV. Phụng sự tổ tông	20
V. Đạo làm con	24
VI. Thượng thọ.....	25
VII. Sinh nhật.....	26
VIII. Thân hoàng.....	27
IX. Tang ma	28
X. Cải táng	39
XI. Kỵ nhật	41
XII. Tứ thời tiết lập	43
XIII. Giá thú.....	56
XIV. Vợ chồng.....	64
XV. Vợ lẽ.....	71
XVI. Cầu tự.....	74
XVII. Nuôi nghĩa tử.....	76

NÓI VỀ PHONG TỤC HƯƠNG ĐĂNG

I. Sự thần	79
II. Việc tế tự	85
III. Nhập tịch.....	91
IV. Đại hội	96
V. Lễ kỳ an.....	114
VI. Chùa chiền	118
VII. Văn từ văn chỉ.....	123
VIII. Kỵ hậu	126
IX. Công quán.....	128
X. Am chúng sinh	130

XI. Ngồi thứ.....	133
XII. Viên chức	137
XIII. Hương ẩm	142
XIV. Lệ khao vọng	146
XV. Lệ kính biểu	148
XVI. Đăng khoa	151
XVII. Các sắc phong tặng	154
XVIII. Bầu cử lý dịch	155
XIX. Thuế khoá	160
XX. Binh lính	165
XXI. Tạp dịch	167
XXII. Hương học	169
XXIII. Khoán ước	173
XXIV. Việc hiếu.....	180
XXV. Việc hi.....	183
XXVI. Lệ khánh điệu	185
XXVII. Vợ chồng ly dị.....	188
XXVIII. Tài chánh.....	189
XXIX. Nghĩa sường.....	192
XXX. Hội chư bà.....	198
XXXI. Hội tư cấp	201
XXXII. Hội bách nghệ	205
XXXIII. Tuần đình	206
XXXIV. Đạc phu.....	208

PHONG TỤC XÃ HỘI

I. Vua tôi.....	209
II. Thầy trò.....	213
III. Bầu bạn	215
IV. Quan dân	219
V. Chủ khách.....	222
VI. Chủ nhà, người ở	225

VII. Dâu gia	226
VIII. Nho giáo	227
IX. Phật giáo	232
X. Lão tử giáo	239
XI. Gia tô giáo	242
XII. Chính trị	248
XIII. Văn chương	252
XIV. Khoa cử	267
XV. Võ nghệ	274
XVI. Nghề làm ruộng	279
XVII. Nghề nuôi tằm	282
XVIII. Nghề bách công	286
XIX. Nghề buôn bán	289
XX. Y dược	293
XXI. Bốc phệ	299
XXII. Địa lý	305
XXIII. Toán số	311
XXIV. Tính tình	316
XXV. Thanh âm ngôn ngữ	322
XXVI. Cách ẩm thực	330
XXVII. Cách phục sức	334
XXVIII. Cách cư xử	338
XXIX. Để tóc	341
XXX. Nhuộm răng	343
XXXI. Ăn trâu	344
XXXII. Hút thuốc lào	347
XXXIII. Hát xẩm	349
XXXIV. Hát ả đào	349
XXXV. Hát tuồng	353
XXXVI. Cuộc tiêu khiển	356
XXXVII. Cuộc cờ bạc	360